

**Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Рівненський економіко-технологічний фаховий коледж
Національного університету водного господарства та
природокористування»**

указ 5205 від 14 лютого 2022 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
«ФК НУВГП»

Віктор ДЕМ'ЯНЮК

2022 року

ПРОГРАМА

ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ

**із загальноосвітнього предмету «Історія України» для вступників
на основі базової загальної середньої освіти**

Рівне 2022

Розглянуто та схвалено на засіданні

комісії для проведення співбесід

Протокол № 1 від «16» травня 2022 року

Голова комісії *М.Мельник* Максим МЕЛЬНИК

1. ПОЯНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою програми індивідуальної усної співбесіди є виявлення рівня сформованості в абітурієнтів історичної компетентності, визначення відповідності навчальних досягнень освітньому стандарту. Програму співбесіди з історії України для абітурієнтів, які вступають на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки фахового молодшого бакалавра на основі базової загальної середньої освіти (далі – Програма) розроблено з урахуванням чинної програми з історії України для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання, що складена, виходячи з цілей, вимог і змісту навчання історії у школі, закладених у Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти, чинних навчальних програм з історії України для закладів загальної середньої освіти (*Накази Міністерства освіти і науки України № 52 від 13 січня 2017 р. і № 201 від 10 лютого 2017 р*) зі змінами затвердженими *Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.02. 2019 року № 236*.

Програма охоплює шкільний курс історії України від найдавніших часів до 1914 р., містить пояснювальну записку, теми змісту навчального матеріалу, перелік основних питань, які виносяться на проходження індивідуальної усної співбесіди.

Програма співбесіди з історії України охоплює розділи шкільної програми з курсу «Історія України», які вивчаються при здобуванні базової загальної середньої освіти. У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти випускник 9-го класу, наводиться перелік основних питань, які виносяться на співбесіду. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання потрібно звернути увагу при підготовці до індивідуальної усної співбесіди з історії України.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

З дисципліни «Історія України» абітурієнт повинен **знати** :

- сутність основних проблем історії народу України;
- основні закони та етапи розвитку людського суспільства від найдавніших часів до початку ХХ ст.;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;
- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- історичні події;
- зародження та розвиток української державності;
- діяльність історичних осіб.

вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- самостійно здобувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОГРАМИ

Розділ програми	Зміст програми
Вступ	Предмет історії України, її періодизація. Джерела.
Стародавня історія України	Поява і розселення людей на території України. Кам'яний вік. Палеоліт. Мезоліт. Неоліт. Форми суспільної організації у кам'яному віці. Енеоліт. Трипільська культура (етнічна приналежність; поселення; господарство; релігія та культура). Бронзовий вік. Племена раннього залізного віку на території України: киммерійці, скіфи, сармати (суспільний устрій, релігія, господарство, військова справа). Античні міста-держави на території України (причини грецької колонізації, господарство; господарство; політичний устрій; культура і релігія; найбільші міста). Боспорське царство. Велике переселення народів. Давні слов'яни (походження; господарство; розселення). Східні слов'яни. Племена східних слов'ян (заняття, вірування, побут та звичаї).
Виникнення та розквіт Київської держави (Русь - Україна)	Заснування Києва. Кий, Щек, Хорив та їхня сестра Либідь. Розселення східнослов'янських племінних союзів. Куявія. Аскольд. Слав'я. Рюрик. Утворення Київської держави. Походження назв «Русь», «Україна». Внутрішньополітична та зовнішньополітична діяльність князів: Олега, Ігоря, Ольги. Стосунки княгині Ольги з Німеччиною. Місія єпископа Адальберта до Києва. Правління Святослава. Правління Володимира Великого. Запровадження християнства як державної релігії. Реформи князя Володимира. Князювання Ярослава Мудрого. Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Любецький князівський з'їзд. Князювання Володимира Мономаха. Правління Мстислава Володимировича.
Русь - Україна за часів роздробленості. Держава Королівство Руське - правонаступниця Русі- України	Причини роздробленості Русі - України. Наслідки розпаду Київської держави. Розвиток Київського, Чернігово-Сіверського, Переяславського князівств. Боротьба за київський стіл. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Правління князя Романа Мстиславовича. Князювання Данила Галицького. Доля Королівства Руського (Галицько-Волинського князівства) після смерті Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Похід Батия на Київ. Наслідки золотоординського ярма для українських земель.
Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Русі України та Королівства Руського у IX- XIV ст.	Суспільно-політичне та господарське життя Київської держави. Соціальний устрій Русі - України. Суспільно-політичне та господарське життя Королівства Руського. Соціальний устрій Королівства Руського. Розвиток освіти та культури Русі-України. Будівництво Софійського собору та Золотих Воріт в Києві. Створення Остромирового Євангелія. «Повість минулих літ». «Слово о полку Ігоревім». Розвиток освіти та культури Королівства Руського. Поширення писемності. Походження назви «Україна» та національної символіки.
Руські удільні князівства у складі	Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхідження українських

<p>іноземних держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст..)</p>	<p>земель до складу Литовської держави. Розгром татар на річці Сині Води. Кревська унія. Політичне становище українських земель після унії. Правління князя Вітовта. Городельська унія. Князювання Свидригайла Ольгердовича. Відновлення та остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства та його перехід у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Буковини до складу Молдавського князівства. Московсько-литовські війни. Господарське життя України. Розвиток ремесел та торгівлі. Магдебурзьке право. Соціальний устрій. Литовські статuti. Антифеодальний рух. Розвиток культури та освіти.</p>
<p>Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно-визвольної боротьби українського народу</p>	<p>Зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Д. Вишневецький. Козацькі повстання 90-х років XVI ст. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Реєстрове козацтво. Участь українського козацтва в Хотинській війні. П. Конашевич-Сагайдачний. Козацькі повстання 20-х – 30-х років XVII ст..</p>
<p>Національно-культурний рух в Україні в другій половині XVI – першій половині XVII ст.</p>	<p>Православна церква в другій половині XVI ст Реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні. Братський рух. Пересопницьке Євангеліє. Берестейська церковна унія та її вплив на церковне життя. Утворення греко-католицької церкви. Православна церква в першій половині XVII т... Петро Могила. Розвиток освіти та культури. Острозька академія. Києво-Могилянський колегіум. Друкарство (Швайпольт Фіоль, Франциск Скорина, Іван Федоров).</p>
<p>Національно-визвольна війна українського народу проти Речі Посполитої середини XVII ст.</p>	<p>Причини, характер та рушійні сили національно-визвольної війни українського народу. Її періодизація. Воєнні дії 1648-1649 рр. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення Української козацької держави – Війська Запорозького. Зборівський мирний договір. Воєнно-політичні події 1650-1653 рр. Білоцерківський договір. Українсько-московські відносини. Переяславська рада. Березневі статті та їх значення. Завершення війни. Діяльність Богдана Хмельницького.</p>
<p>Українські землі в другій половині XVII ст.. Поділ України та боротьба за незалежність</p>	<p>Становище Української держави після смерті Богдана Хмельницького. Гетьманування І.Виговського. Умови Гадяцького договору. Московсько-українська війна 1658-1659 рр. та її наслідки. Гетьманування Юрія Хмельницького. Початок поділу України. Період «Руїни» та його наслідки. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Умови та значення для України Бахчисарайського мирного договору та «Вічного миру». Роль і місце Запорозької Січі під час національно-визвольної війни та Руїни. Іван Сірко. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Слобідська Україна.</p>
<p>Українські землі наприкінці XVII – першій половині XVIII ст..</p>	<p>Гетьманування І. Мазепи. Коломацькі статті. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Причини, перебіг та наслідки національно-визвольного повстання на Правобережжі у 1700-1704 рр. Семен Палій. Північна війна та роль</p>

	українських полків в ній. Повстання І. Мазепи. Переговори Мазепи зі шведською стороною і перехід на бік Швеції. Воєнно-політичні акції Петра І проти українців. Полтавська битва та її наслідки для України. Конституція П. Орлика та її історичне значення. Гетьманування І. Скоропадського. Решетилівські статті. Обмеження автономії Гетьманщини. Перша Малоросійська колегія. Гетьманування П. Полуботка. Гетьманування Д. Апостола. Правління гетьманського уряду.
Культура України другої половини XVII – першої половини XVIII ст..	Історичні умови та особливості розвитку культури України. Стан освіти та книгодрукування. Наука. Розвиток літератури: Л. Баранович, І. Гізель, літописи Г. Граб'янки та С. Величка, «Літопис самовидця». Архітектура, графіка та малярство. Видатні українські композитори: А. Ведель, Д. Бортнянський, М. Березовський.
Українські землі у другій половині XVIII ст..	Гетьманування К. Розумовського. Остаточна ліквідація гетьманства. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Гайдамацький та опришківський рухи. Коліївщина. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Приєднання Кримського ханства до Росії.
Культура України другої половини XVIII ст..	Розвиток освіти, науки. Книгодрукування. Література. Музичне та театральне мистецтво. Архітектура та образотворче мистецтво.
Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст..	Адміністративно-територіальний устрій українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Військові поселення. Україна у вітчизняній війні 1812 р. Національне відродження в Україні. Декабристський рух в Україні. Південне товариство. «Руська правда» П. Пестеля. Розвиток національного руху. Кирило-Мефодіївське братство. Т.Г. Шевченко. Російські та польські суспільні рухи. Антифеодальний рух на українських землях. Виступи під проводом Устима Кармелюка. Київська козащина.
Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст..	Включення західноукраїнських земель до Австрійської імперії. Адміністративно-територіальний поділ. Реформи Марії Терезії та Йосифа II. Національне та соціальне становище українців в Східній Галичині, Закарпатті та Північній Буковині. Соціально-економічний розвиток Західної України. Антифеодальна боротьба на західноукраїнських землях. Повстання під проводом Л. Кобилиці. «Холерні бунти» в Закарпатті. Початок національного відродження в Західній Україні. «Руська трійця». Революція 1848 – 1849 рр. на західноукраїнських землях. Діяльність Головної руської ради. Національно-визвольний рух 1848 р. у Галичині.
Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст..	Розвиток освіти, науки. Література. Культурно-освітній рух. «Історія Русів». Архітектура. Образотворче мистецтво. Театр. Музика.
Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст..	Селянська реформа 1861 р.: мета, зміст, та наслідки. Реформи 1860-1870-х рр. Політика російського царизму щодо України. Соціально-економічний розвиток Наддніпрянської України: сільське

	<p>господарство, промисловість, торгівля, фінанси. Соціальні зміни в Україні. Суспільно-політичне життя в Україні. Валуєвський циркуляр (1863 р.). Емський указ (1876 р.). Російський визвольний рух в Україні. Польський визвольний рух в Україні. Хлопомани. Український визвольний рух. Діяльність громад. М. Драгоманов. Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Діяльність народників в Україні. Діяльність «тарасівців».</p>
<p>Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.</p>	<p>Адміністративні зміни в Австрійській імперії (1867 р.). Західноукраїнські землі в Австро-Угорській імперії. Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Соціально-економічний розвиток Галичини, Буковини та Закарпаття. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Суспільно-політичні рухи в Західній Україні. Народовці (українофіли). Радикали. Москвофіли. Утворення політичних партій. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».</p>
<p>Культура України у другій половині XIX ст. - на початку XX ст.</p>	<p>Становлення та консолідація української нації. Освіта та наука. Розвиток літератури, архітектури, скульптури та живопису. Театр і музика. Підприємці-меценати.</p>
<p>Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій у 1900-1914 рр.</p>	<p>Становище промисловості та сільського господарства. Утворення монополістичних об'єднань. Земельна реформа Петра Столипіна в Наддніпрянській Україні. Кооперативний рух. Створення політичних партій. Революція 1905-1907рр. в Україні. Діяльність національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт». Діяльність УГКЦ. Андрей Шептицький.</p>

**4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ АБІТУРІЄНТІВ
НА ОСНОВІ БЗСО ПІД ЧАС СПІВБЕСІДИ ІЗ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО
ПРЕДМЕТУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

Результат співбесіди	Оцінка за 12-бальною шкалою	Оцінка за 200-бальною шкалою	Критерії оцінювання
НЕ СКЛАВ	1,0	100	Абітурієнт може назвати одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти.
	1,1-2,0	100	Абітурієнт називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так - ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії.
	2,1-3,0	101-110	Абітурієнт може двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; впізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту.
	3,1-3,9	111-119	Абітурієнт може репродуктивно відтворити невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані у тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт.
СКЛАВ	4,0	120	Абітурієнт може відтворити основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій.
	4,1-5,0	121-130	
	5,1-6,0	131-140	Абітурієнт може самостійно відтворювати фактичний матеріал теми, давати стисло характеристику історичній постаті, встановлювати послідовність подій; користуватись наочними та текстовими джерелами історичної інформації.
	6,1-7,0	141-150	Абітурієнт послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ та процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань.

Результат співбесіди	Оцінка за 12-бальною шкалою	Оцінка за 200-бальною шкалою	Критерії оцінювання
СКЛІАВ	7,1-8,0	151-160	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти.
	8,1-9,0	161-170	Абітурієнт вільно оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події у межах курсу, аналізує зміст історичної карти.
	9,1-10,0	171-180	Абітурієнт використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; співставляє і систематизує дані історичних карт; синхронізує події історії України та всесвітньої історії.
	10,1-11	181-190	Абітурієнт володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії.
	11,1-12,0	191-200	Абітурієнт у повному обсязі опанував програмовий матеріал, що дає йому змогу відповідно до вікових особливостей презентувати власну інтерпретацію історичних явищ, уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її.

Відповідність 12-бальної оцінки навчальних досягнень абітурієнтів
на основі БЗСО оцінюванню за 200-бальною шкалою

Оцінка за 12-бальною шкалою	Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за 12-бальною шкалою	Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за 12-бальною шкалою	Оцінка за 200-бальною шкалою
1	100				
1,1	100	5,1	131	9,1	171
1,2	100	5,2	132	9,2	172
1,3	100	5,3	133	9,3	173
1,4	100	5,4	134	9,4	174
1,5	100	5,5	135	9,5	175
1,6	100	5,6	136	9,6	176
1,7	100	5,7	137	9,7	177
1,8	100	5,8	138	9,8	178
1,9	100	5,9	139	9,9	179
2	100	6	140	10	180
2,1	101	6,1	141	10,1	181
2,2	102	6,2	142	10,2	182
2,3	103	6,3	143	10,3	183
2,4	104	6,4	144	10,4	184
2,5	105	6,5	145	10,5	185
2,6	106	6,6	146	10,6	186
2,7	107	6,7	147	10,7	187
2,8	108	6,8	148	10,8	188
2,9	109	6,9	149	10,9	189
3	110	7	150	11	190
3,1	111	7,1	151	11,1	191
3,2	112	7,2	152	11,2	192
3,3	113	7,3	153	11,3	193
3,4	114	7,4	154	11,4	194
3,5	115	7,5	155	11,5	195
3,6	116	7,6	156	11,6	196
3,7	117	7,7	157	11,7	197
3,8	118	7,8	158	11,8	198
3,9	119	7,9	159	11,9	199
4	120	8	160	12	200
4,1	121	8,1	161		
4,2	122	8,2	162		
4,3	123	8,3	163		
4,4	124	8,4	164		
4,5	125	8,5	165		
4,6	126	8,6	166		
4,7	127	8,7	167		
4,8	128	8,8	168		
4,9	129	8,9	169		
5	130	9	170		

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1. Періодизація історії України.
2. Джерела історичних знань.
3. Поява та розселення людей на території України.
4. Поширення землеробства та скотарства на землях України.
5. Кіммерійці. Скіфи. Сармати.
6. Античні міста-колонії у північному Причорномор'ї.
7. Давні слов'яни. Розселення. Суспільний устрій. Господарство.
8. Східнослов'янські племінні союзи.
9. Перші київські князі. Кий, Аскольд і Дір.
10. Князювання Олега.
11. Князювання Ігоря.
12. Правління Ольги.
13. Князювання Святослава.
14. Князювання Володимира Великого.
15. Князювання Ярослава Мудрого.
16. Київська держава за часів роздробленості.
17. Розвиток культури Київської Русі.
18. Галицько-Волинська держава.. Данило Галицький.
19. Монгольсько-татарська навала.
20. Українські землі у складі Великого князівства литовського та інших держав (2 пол. XIV – 1 пол. XVI ст.)
21. Кревська унія.
22. Кримське ханство.
23. Виникнення українського козацтва.
24. Українські землі у складі Речі Посполитої (2 пол. XVI ст.)
25. Люблінська унія та її вплив на українські землі
26. Берестейська церковна унія.
27. Братський рух у другій половині XVI ст.
28. Виникнення Запорізької Січі.
29. Козацько-селянські повстання 1591-1596 рр.
30. Культурне життя у другій половині XV - XVII ст. Виникнення друкарства.
31. Українські землі у складі Речі Посполитої (1 пол. XVII ст.)

32. Доба героїчних морських походів козацтва. Петро Конашевич Сагайдачний.
33. Козацько-селянські постання 1620-1630 рр.
34. Церковне життя в українських землях у другій половині XVII ст.). Петро Могила.
35. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б.Хмельницького.
36. Рішення Зборівського та Білоцерківського мирних договорів.
37. Українська козацька держава Гетьманщина та її устрій.
38. Українсько-Російський договір 1654р. та його наслідки.
39. Початок Руїни. Іван Виговський.
40. Діяльність правобережних та лівобережних гетьманів доби Руїни.
41. Вічний мир між Росією та Річчю Посполитою.
42. Гетьман Іван Мазепа: внутрішня та зовнішня політика.
43. Полтавська битва та її наслідки.
44. Пилип Орлик та його Конституція.
45. Гетьманування Кирила Розумовського. Ліквідація автономного устрою України.
46. Ліквідація Запорозької Січі.
47. Гайдамацький рух.
48. Причини опришківського руху.
49. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - у першій половині XIX ст.
50. Початок національного відродження. Іван Котляревський.
51. Кирило-Мефодіївське товариство.
52. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
53. Діяльність «Руської Трійці».
54. Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.
55. Реформи російського уряду 1860-1870 рр. та їхні наслідки в Україні.
56. Громадівський рух в Україні.
57. Валуєвський циркуляр та Емський указ.
58. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії у другій половині XIX ст.
59. Утворення перших українських політичних партій в Галичині та Наддніпрянській Україні.
60. Діяльність спортивно-військових організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт».

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Історія Історія України Хронологія Історичне джерело Археологія Цивілізація Археологічна культура Палеоліт Мезоліт Неоліт Неолітична революція Енеоліт Бронзовий вік Ранній залізний вік Привласнювальне господарство Відтворювальне (продуктивне) господарство Колонізація Кочовик Курган Племінний союз Князь Полюддя Язичництво Християнство Шлюбна дипломатія Роздробленість Віче Вотчинне землеволодіння Умовне землеволодіння Боярин Смерд Ізгой Закуп Рядович Холоп Ікона Мозаїка Фреска Книжкова мініатюра Билина Літопис Ярлик Баскак Шляхтич Магдебурзьке право Магістрат Цех «Дике поле» Козак Воєводство Низове козацтво Реєстрове козацтво Городове козацтво Запорозька Січ Старшина Кошовий отаман Гетьман Клейноди Українська греко-католицька церква Братство Полемічна література Панщина Кріпак Фільварок «Золотий спокій» Національно-визвольна війна Військо Запорізьке Гетьманщина Покозачення Руїна «Великий згін» Чигиринські походи Конституція Малоросія Малоросійська колегія Змосковщення/зросійщення Козацьке бароко Козацькі літописи Опришок Нова (Підпільненська) Січ Паланка Зимівник Задунайська Січ Гайдамака Коліївщина Промисловий переворот Нація Національне відродження Національна ідея Масон «Будителі» Революція «Весна народів» Романтизм Класицизм «Київська козаччина» Земство Громадівський рух Трудова міграція Кооперація Партія Українофіли Москвофіли Народовці Радикали «Нова ера» Меценат Професійний театр Реалізм Модернізм Монополія Хутір Відруб «Чорносотенець» Страйк Загальне виборче право

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бурнейко І.О., Наумчук О.В., Крижановська М.Є., Штанько О.Ф. Історія України: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. 2016. – 296 с.
2. Бурнейко І. О., Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В. Історія України : підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – Тернопіль : Астон, 2017. – 296 с. : іл.
3. Власов В. Історія України: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2016. – 256 с.
4. Гупан Н.М. Історія України : підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М.Гупан, І.І Смагін, О.І.Пометун – К.: Видавничій дім «Освіта», 2016. – 224с.
5. Реєнт О.П. Історія України: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. П.Реєнт, О.В.Малій – К. : Генеза, 2017. – 272 с. : іл., карти
6. Свідерський Ю. Ю. Історія України : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ю. Ю. Свідерський, Н. Ю. Романишин, Т. В. Ладиченко. – К. : Грамота, 2015. – 256 с .
7. Світлична В.В. Історія України. Навчальний посібник. . — К.: Каравела, 2019.— 408 с.
8. Сорочинська Н.М. Гісем О.О. Історія України : підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Сорочинська, О.О. Гісем. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2017. – 272 с. : іл.
9. Швидько Г.К. Історія України: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Швидько Г.К., Чорнобай П.О. - К.: Генеза, 2016. – 352 с., іл., карти.

Інтернет ресурси

1. <https://znohistory.ed-era.com/m2>
2. https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ZNO+HISTORY101+2017_T1/course/
3. <https://lv.testportal.gov.ua/index.php/pidhotovka-do-testiv>
4. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLv6ufBUWdRi3a99-jLH5Z5adiwYVv16jD>
5. <https://istzno.dp.ua/>